

Nieuw in de collectie: bibliotheek

September - oktober 2018

De Groninger Archieven hebben naast ruim dertig kilometer archiefstukken ook een grote collectie boeken en tijdschriften. Het betreft de grootste collectie Groningana ter wereld. In dit document vindt u recente aanwinsten en we lichten er een paar uit.

Uitgelicht

De Hoge der A is een van de meest pittoreske stukken van Groningen. De oude panden aan de oostoever van deze oude Drentse rivier zie je op menig ansichtkaart. Van de hand van Beno Hofman verscheen een omvangrijk en gedetailleerd werk over deze straat. Hij beschrijft de geschiedenis van de rivier, de directe omgeving en de individuele panden. Zowel de bewoners als de gebouwen zelf komen uitvoerig aan bod.

De afgelopen jaren verschenen van de hand van Bertus Fennema verscheidene boeken over architecten die in Groningen het straatbeeld beïnvloed hebben. Zo verscheen in 2015 *De gebouwde erfenis van twee Fries-Groningse architecten: Cornelis Hermanus Eldering en Hindrik Eldering 1890-1990* en in 2016 *Groninger toparchitect A.Th. van Elmpt (1866-1953)*. Nu schreef hij samen met Hidde Rinze Koorstra *Voor het Voetlicht: Karst Zevenberg, architect 1893-1960*. Het oeuvre van Zevenberg is niet bekend bij het grote publiek. Dat is onverdiend, stellen de auteurs. De gebouwen die Zevenberg ontwierp kenmerken zich door een combinatie van de Groningse variant van de Amsterdamse school gecombineerd met kleurrijk schilderwerk en glas-in-lood. De meeste werken zijn te vinden in Bedum – waar Zevenberg woonde – en omstreken.

Iedereen in Nederland die heeft opgelet bij de Geschiedenisles kent Aletta Jacobs, de Sappemeerse die als eerste vrouw mocht studeren. Haar tien broers en zussen worden echter zelden besproken. De geschiedenis is ze vergeten. Daar wilde Inge de Wilde verandering in brengen. Van haar hand verscheen *Een sterke wilskracht: vijf ambitieuze broers en zusters van Aletta Jacobs*. Ze bespreekt vijf broers en zussen van Aletta die allen kortere of langere tijd in Nederlands-Indië verbleven. Allen waren ze, net als hun bekende zus, wilskrachtige en ambitieuze figuren. Zo was Eduard Jacobs de eerste Joodse burgemeester van Nederland, in Lonneker en Almelo. Zus Frederika was de eerste vrouwelijke leerling die de HBS voltooide. Zo hebben alle vijf hun eigen opmerkelijke levensverhaal.

Onze provincie kende ooit vier zogenaamde "juffertorens". Deze torens hebben een volledig gemetselde spits. De juffertoren van Godlinze stortte al in de zestiende eeuw in. Die van Holwierde sneuvelde halverwege de negentiende eeuw. De twee overgebleven torens staan in Schildwolde en Onstwedde. Over deze laatste toren schreef journalist Harry Wubs *Onder de 'clockslagh' van de Juffer: de Hervormde kerk van Onstwedde sinds de Reformatie*. Nadat Wubs in 2013 onverwachts te overlijden kwam heeft zijn weduwe Jannie Bos het boek voltooid.

Aanwinsten bibliotheek

September/oktober 2018

Hierboven besproken

- 32050 *Hoge der A* / [tekst:] Beno Hofman, Kirsten Otten ; [medew.: Albert Reinstra ; fotogr.: Harry Cock]. - [S.l.] : [In Boekvorm ; Stichting Boek Hoge der A], [2018]. - 224 p. : ill., plgr. ; 32 cm.
- 32043 *Voor het voetlicht : Karst Zevenberg : architect 1893-1960* / [tekst: Bertus Fennema, Hidde Rinze Koornstra ; fotogr.: Marienus Beukema]. - Bedum : NoordPRoof, 2018. - 128 p. : ill. ; 24 cm.
Met lit. en bronnenopg. - Titel ontleend aan het voorplat.
- 32044 *Een sterke wilskracht : vijf ambitieuze broers en zusters van Aletta Jacobs* / Inge de Wilde. - Groningen : Passage, 2018. - 144 p. : ill., portr. ; 23 cm.
Met lit. en bronnenopg. - Met reg.
- 32045 *Onder de 'clockslagh' van de Juffer : de Hervormde kerk in Onstwedde sinds de Reformatie* / Harry Wubs. - [S.l.] : [eigen uitg.], 2018. - 94 p. : ill. ; 31 cm.

Alle aanwinsten

- 32060 *Genealogie van het geslacht Ripperda* / P.W.G. van Agteren. - 2e herz. dr. - [S.l.] : [eigen uitg.], 2017. - [266] p. : ill., portr. ; 24 cm.
Met lit. opg. - Met reg.
- 32039 *Ameland Sperrgebiet 1940-1945* / Sipke de Wind, Jan A. Blaak. - [S.l.] : [eigen uitg.], 2017. - 155 p. : ill. ; 24 cm.
Over het dagelijks leven op Ameland tijdens de bezettingsjaren, mede vanuit Duits perspectief gezien.
- [Artikel] *'Old Citizenry' in a new State : civic militias and political crises in Haarlem and Groningen in the first half of the nineteenth century* / Carolien Boender
In: BMGN - Low Countries Historical Review. - Jaargang 133 (2018) Nummer 3, p. 24-47 : ill. [Toegangsnr: 1769 Cat.nr. 20794].
Artikel over de rol van vrijwillige burgermilities in de regimewisseling van 1813. Met lit. en bronnenopg. in voetnoten. - Tekst in het Engels.
- [Artikel] *Adolf Pathuis en het gemeentewapen van Meeden : van levensboom tot elzenstruik* / J.A. de Boo
In: Heraldisch tijdschrift : periodiek voor wapen-, zegel- en vlaggenkunde van Heraldiek NGV. - Jaargang 24 (2018) Nummer 3, p. 112-114 : ill. [Toegangsnr: 1766 Cat.nr. 830].
Met lit. en bronnenopg. in eindnoten.
- [Artikel] *De Japonse rok van Midwolde* / Margaret Breukink-Peeze
In: Groninger kerken. - Jaargang 35 (2018) Nummer 3, p. 81-85 : ill. [Toegangsnr: 1766 Cat.nr. 856].
Met lit. opg.

- [Artikel] *Over de datering van de Lageweg en het Boterdiep in Bedum* / Jan van den Broek
In: Zo as t was : tijdschrift over de historie van de gemeente Bedum. - Jaargang 22 (2018) Nummer 2, p. 23-25 : ill., krt. [Toegangsnr: 1766 Cat.nr. 831].
- [Artikel] *Met en rekenen : hoe de Semslinie in 1615 getrokken is* / Jan van den Broek
In: Caert-Thresoor : tijdschrift voor de geschiedenis van de kartografie. - Jaargang 37 (2018) Nummer 3, p. 111-117 : ill., krt. [Toegangsnr: 1769 Cat.nr. 20789].
Met lit. opg. - Met samenvatting in het Engels.
- 32050 *Hoge der A* / [tekst:] Beno Hofman, Kirsten Otten ; [medew.: Albert Reinstra ; fotogr.: Harry Cock]. - [S.l.] : [In Boekvorm ; Stichting Boek Hoge der A], [2018]. - 224 p. : ill., plgr. ; 32 cm.
- [Artikel] *(Een) stamreeks Erenst / Eerens* / Petronella J.C. Elema
In: GroninGEN : afdelingsorgaan Nederlandse Genealogische Vereniging, afdeling Groningen. - Jaargang 25 (2018) Nummer 3, p. 78-82 : ill. [Toegangsnr: 1766 Cat.nr. 783].
Met bronnenopg.
- 32046 *Voorouders van de Feddema's in de Marne : ca. 1580-1812* / W.R. Feddema. - Hardenberg : Heijink, 2018. - 121 p. : ill., plgr. ; 29 cm.
- 32043 *Voor het voetlicht : Karst Zevenberg : architect 1893-1960* / [tekst: Bertus Fennema, Hidde Rinze Koornstra ; fotogr.: Marienus Beukema]. - Bedum : NoordPRoof, 2018. - 128 p. : ill. ; 24 cm.
Met lit. en bronnenopg. - Titel ontleend aan het voorplat.
- 32031 *Abt Boyng : middeleeuwse kloosterhervormer & pater immediatus in klooster Yesse* / Bart Flikkema. - Haren : [eigen uitg.], 2018. - 52 p. : ill. ; 21 cm.
Met lit. en bronnenopg.
- [Artikel] *Ailko de Vries (verzetsstrijder) uit Warfhuizen, onderduiker te Zuidwolde* / tekst: Wiebe Kool ; medew.: Sieger de Groot
In: Zo as t was : tijdschrift over de historie van de gemeente Bedum. - Jaargang 22 (2018) Nummer 2, p. 2-11 : ill., portr. [Toegangsnr: 1766 Cat.nr. 831].
- [Artikel] *Verrader of verzoener? : de omstreden graaf van Rennenberg* / door Mirjam Janssen
In: Historisch Nieuwsblad. - Jaargang 27 (2018) Nummer 10, p. 24-29 : ill. [Toegangsnr: 1957 Cat.nr. 32030].
- [Artikel] *Geef het dorp een stem* / tekst: Goffe Jensma en Kevin van der Schoor
In: Noorderbreedte : een eigenzinnige kijk op Groningen, Friesland en Drenthe. - Jaargang 42 (2018) Nummer 4, p. 34-37 : ill. [Toegangsnr: 1769 Cat.nr. 20763].
Artikel over het effect van de aardbevingsproblematiek op de ruimtelijke identiteit en hoe hier mee om te gaan.
- 32033 *Zij keerden niet terug naar huis : een kort verhaal over de vijf verzetsstrijders op het herinneringsmonument in Kantens* / Teun Juk. - [S.l.] : Commissie Stolpersteine i.s.m. Vereniging Dorpsbelangen Kantens, 2018. - 19 p. : ill. ; 21 cm.

- 32049 *Kappersproat* / Tineke Kamerling-Rutgers. - [Groningen] : [eigen uitg.], 2018. - 92 p. : ill ; 21 cm.
Bundel gesprekken die de auteur voerde met klanten in haar kapperszaak Knipsalon Tinus. - Tekst in het Gronings.
- 32064 *Alle Middeleeuwse kerken in Groningen en Drenthe* / Peter Karstkarel. - [S.l.] : Noordboek, 2018. - 360 p. : ill., krt. ; 21 cm.
- 32062 *Vademecum : de late middeleeuwen* / Dig Keur. - [Bedum] : Profiel, 2015. - 188 p. : ill. ; 21 cm.
Tekst op voorplat: Vademecum : de late middeleeuwen : geïllustreerd encyclopedisch woordenboek. - Met lit. opg.
- [Artikel] *Garmt Meima en de emancipatie van de kleine luyden* / tekst: Marijke Meima, Jan de Koning ; fotogr.: Ronald van der Kloet
In: Gen : tijdschrift voor familiegeschiedenis. - Jaargang 24 (2018) Nummer 3, p. 14-19: ill., portr. [Toegangsnr: 1766 Cat.nr. 900].
Artikel over het leven van Garmt Meima (1875-1948), zijn werk in het onderwijs en zijn maatschappelijke activiteiten.
- [Artikel] *Abel Jansz. Tasman uit Lutkegast* / door Egge Knol
In: Stad & Lande : cultuur-historisch tijdschrift voor Groningen. - Jaargang 27 (2018) Nummer 3, p. 10-13 : ill. [Toegangsnr: 1769 Cat.nr. 20793].
Artikel over Abel Tasman en het van hem en zijn gezin geschilderde portret. Met lit. en bronnenopg. in eindnoten.
- [Artikel] *Het barkschip 'Geertruida Gerarda'* / door Egge Knol
In: Stad & Lande : cultuur-historisch tijdschrift voor Groningen. - Jaargang 27 (2018) Nummer 3, p. 16-21 : ill. [Toegangsnr: 1769 Cat.nr. 20793].
Artikel over de totstandkoming van scheepsportretten in de 19e en 20e eeuw, met aandacht voor de loopbaan van de uit Oude Pekela afkomstige scheepskapitein Harm Duit (1851-1908). Met lit. en bronnenopg. in eindnoten.
- [Artikel] *Op zoek naar de voorouders van Antonie Jans (van Hemmen)* / Eppo van Koldam
In: GroninGEN : afdelingsorgaan Nederlandse Genealogische Vereniging, afdeling Groningen. - Jaargang 25 (2018) Nummer 3, p. 73-78 : ill. [Toegangsnr: 1766 Cat.nr. 783].
Met lit. en bronnenopg.
- [Artikel] *De kerk van de heilige Catharina op Toornwerd* / Piet Kooi
In: Groninger kerken. - Jaargang 35 (2018) Nummer 3, p. 86-92, 105-111 : ill. [Toegangsnr: 1766 Cat.nr. 856].
Met lit. opg.
- 32042 *Lute Engelkes : 'n wonder op scheuvels : wedstrijden, familie : Wessingtange, Zuidveld, Laude* / Harm Kuper. - Exloo : [eigen uitg.], 2018. - 450 p. : ill. ; 25 cm.
Over het leven van de kortebaar schaatser Lute Engelkes (1904-1983) uit Sellingeren. Met een genealogie van de familie Engelkes en een kwartierstaat van Lute Engelkes. - Met correcties.
- [Artikel] *Ku(n)stvaart - kunstenaars op coasterreis : een opmerkelijke tentoonstelling in 1961* / door Gerard Muntinga
In: Stad & Lande : cultuur-historisch tijdschrift voor Groningen. - Jaargang 27 (2018) Nummer 3, p. 3-8 : ill. [Toegangsnr: 1769 Cat.nr. 20793].
Artikel over het project Ku(n)stvaart uit 1961 waarbij 12 Groninger schilders meevoeren aan boord van kustvaarders om aan boord te schilderen. Met lit. en bronnenopg. in eindnoten.

- [Artikel] *Bewoning dorpskern Bedum (1661-) 1737-1832 (deel 1)* / Ton Bosch, Otto Nienhuis
In: Zo as t was : tijdschrift over de historie van de gemeente Bedum. - Jaargang 22 (2018) Nummer 2, p. 26-31 : ill., plgr. [Toegangsnr: 1766 Cat.nr. 831].
- [Artikel] *Op stroom van tied : rondlopen ien Stad van zeuventiende aiw* / Jan Oldenhuis
In: Toal en taiken : tieldschrift veur Grunneger kultuur. - Jaargang 36 (2018) Nummer 4, p. 170-181 : ill. [Toegangsnr: 1769 Cat.nr. 20786].
- [Artikel] *Geert Stenger : een onbekende Groninger zeeheld* / door Fred Ootjers
In: Stad & Lande : cultuur-historisch tijdschrift voor Groningen. - Jaargang 27 (2018) Nummer 3, p. 40-42 : ill. [Toegangsnr: 1769 Cat.nr. 20793].
Artikel over de uit Delfzijl afkomstige scheepskapitein Geert Stenger (1858-1927) die betrokken was bij verschillende reddingsacties op zee. Met lit. opg. in eindnoten.
- 32063 *De onsterfelijke nachtegalen : natuurdagboek* / Aaldrik Pot, Barbara de Beaufort ; [red.: Willem Goedhart, Astrid Werumeus Buning]. - [S.l.] : Kleine Uil, 2018. - 223 p. : 21 cm.
Dagboeknotities over de natuurbeleving van beide auteurs in hun directe woonomgeving. Aaldrik Pot woont in Norg, Barbara de Beaufort woont in Zandeweer.
- [Artikel] *150 jaar Hogeland College : creativiteit en betrokkenheid geworteld in de Groningse klei* / tekst: Margriet van Dijken ; fotogr.: Fred Reiffers
In: Blad : magazine voor Noord Groningen. - Jaargang 2 (2018) Nummer 5, p. 12-17 : ill. [Toegangsnr: 1957 Cat.nr. 31849].
Artikel over de geschiedenis van de in 1868 te Warffum gevestigde Rijks Hogere Burgerschool (HBS).
- [Artikel] *Context: van stadsvernieuwing naar stads- en gebiedsontwikkeling* / Maarten Schmitt
In: Vriendenbulletin Stichting Vrienden van de Stad Groningen. - Jaargang 33 (2018) Nummer 94, p. 4-9 : ill. [Toegangsnr: 1769 Cat.nr. 20757].
Deel 2 van een artikel naar aanleiding van een lezing gehouden over de stedenbouwkundige ontwikkeling van de Stad Groningen tussen 1973 en 1998 door Maarten Schmitt op 28 maart 2018 bij de Groninger Archieven.
- [Artikel] *Statistique de Groningue : het departement Groningen ten tijde van het Koninkrijk Holland* / door Meindert Schroor
In: Stad & Lande : cultuur-historisch tijdschrift voor Groningen. - Jaargang 27 (2018) Nummer 3, p. 30-35 : ill., tab., krt. [Toegangsnr: 1769 Cat.nr. 20793].
Artikel over een door landdrost H.L. Wichers in 1808 gemaakte beschrijving van stad en provincie Groningen. Met lit. en bronnenopg. in eindnoten.
- 32067 *Aangeraakt door een nieuw licht : Alida Pott & De Ploeg* / Doeke Sijens ; [red.: Inez Platzer]. - [S.l.] : Kleine Uil, 2018. - 128 p. : ill. ; 26 cm.
Met lit. en bronnenopg.
- 32059 *Liberaal zwaargewicht : Henk Vonhoff (1931-2010)* / Diederick Slijkerman. - Amsterdam : Prometheus, 2018. - 327 p. : ill. ; 22 cm.
Met lit- en bronnenopg. - Met reg.
- [Artikel] *Oud Joods Groningen : Joods hotelleven voor de oorlog in de stad Groningen* / door Lex van der Star
In: JaGDaf. - Jaargang 31 (2018) Nummer 3, p. 8-11 : ill. [Toegangsnr: 1957 Cat.nr. 31166].

- [Artikel] *Buiten de Ebbingepoort : was de Groninger Ziekte in 1826 wel malaria? /* door Teun Tanja
In: *Stad & Lande : cultuur-historisch tijdschrift voor Groningen.* - Jaargang 27 (2018) Nummer 3, p. 36-39 : ill., graf., krt. [Toegangsnummer: 1769 Cat.nr. 20793].
Met lit. en bronnenopg. in eindnoten.
- [Artikel] *Kostje gekocht? : kostkopercontracten in de middeleeuwen /* Cees Tromp
In: *Archievenblad.* - Jaargang 122 (2018) Nummer 8, p. 21-23 : ill.
[Toegangsnummer: 1766 Cat.nr. 854].
- 32061 *De gemeenteraad : ontstaan en ontwikkeling van de lokale democratie /* [red.:] Hans Vollaard, Geertgen Boogaard, Joop van den Berg ... et al.]. - [S.l.] : Boom, 2018. - 356 p. : ill. ; 25 cm.
Met lit- en bronnenopg. - Met reg.
- 32065 *Arie Haan : terug naar Finsterwolde /* Jules van der Wardt. - Deventer : Edicola, 2018. - 381 p. : ill. ; 21 cm.
- 32044 *Een sterke wilskracht : vijf ambitieuze broers en zusters van Aletta Jacobs /* Inge de Wilde. - Groningen : Passage, 2018. - 144 p. : ill., portr. ; 23 cm.
Met lit. en bronnenopg. - Met reg.
- [Artikel] *Op stroom van tied : de Spaanse griep van 1918 /* W.E.C. Wind
In: *Toal en taiken : tijdschrift veur Grunneger kultuur.* - Jaargang 36 (2018) Nummer 4, p. 182-185 : ill. [Toegangsnummer: 1769 Cat.nr. 20786].
Artikel over de uitbraak van de Spaanse griep in 1918. Met lit. opg.
- [Artikel] *Geheime testamenten, een bron van informatie en vermaak /* door Jan-Paul Wortelboer
In: *Stad & Lande : cultuur-historisch tijdschrift voor Groningen.* - Jaargang 27 (2018) Nummer 3, p. 24-29 : ill. [Toegangsnummer: 1769 Cat.nr. 20793].
Artikel over olografische testamenten uit Groninger notariële archieven. Met lit. en bronnenopg. in eindnoten.
- 32045 *Onder de 'clockslagh' van de Juffer : de Hervormde kerk in Onstwedde sinds de Reformatie /* Harry Wubs. - [S.l.] : [eigen uitg.], 2018. - 94 p. : ill. ; 31 cm.
- 32066 *Dr. Fried Schmidt-Marlissa en Martha Schmidt-Marlissa-Gelzenleuchter : Veendamse musici op de grens van twee werelden : een bijdrage tot de Veenkoloniale muziekgeschiedenis tussen 1925 en 1945 /* Herman S.J. Zandt ; [eindred.: Herman Zandt jr.]. - [S.l.] : [eigen uitg.], 2018. - 295 p. : ill. ; 30 cm.
Ter vergelijking met de situatie in het Nederlandse muziekleven is een verhandeling opgenomen over de Münsterorganist Adolf Hamm (1882-1938) en het muziekleven in Bazel tussen 1900 en 1950.